

Posudek vedoucí na diplomovou práci Olgy Králové Ježkové

„Female Genital Mutilation/Cutting v postkoloniálním a genderovém kontextu“

Olga Králová Ježková si pro svou diplomovou práci zvolila téma sice často medializované až bulvarizované avšak v kontextu českého akademického bádání spíše opomíjené, a to otázku – v češtině nesprávně nazývané – tzv. „ženské obřízky“. I proto diplomantka volila v titulu diplomové práce i v její terminologii raději anglické názvy, jež důsažněji zohledňují heterogenní charakter více či méně poučených ne/chirurgických zákroků do ženské tělesné integrity a intimity.

Diplomová práce vychází z interdisciplinárního zaměření oborů jak genderových, tak postkoloniálních studií, kdy se diplomantka žádoucím způsobem *nevyhýbá* ambivalentním významům, které téma ženské infibulace tak často traktované jako problém tzv. „třetího světa“ vzbuzuje u obyvatelstva západní společnosti – v souvislosti se Saidovým diskursem orientalismu – kulturně (sebe)konstruované jako „třetímu světu“ nadřazené. Diplomantka tuto skutečnost úspěšně reflektuje a současně tematizuje svou vlastní výzkumnou pozici. Orientalistický binarismus odmítá a vedle kulturní dimenze FGMC akcentuje jak genderovanost fenoménu, tak okolnosti jeho persistence. Nosným způsobem zde studentka vytěžuje koncept Bourdieuho symbolického násilí, Taylorovu politiku uznání, všimá si internalizované (sebe)disciplinace matek a dcer a taktéž – inspirována Susan Moller Okin – diskutuje otázku zákazu či vymýcení FGMC ve smyslu definování „nezbytnosti“ konkrétní kulturní praxe pro přežití dané kultury. Diplomantka dále dokumentuje tato nastíněná témata literárními výpověďmi dvou žen, jež byly donuceny se FGMC v dětství podrobit a snaží se vypíchnout stěžejní diskursivní praxe, v nichž jsou svědectví Khady a Waris Dirie kódovány.

Schopnost rozpoznat komplexnost problému a analyticky jej představit diplomantka demonstruje například v momentě, kdy je kritika FGMC ze strany autorek automaticky společností vnímána jako zavržení či zneuctění celé jejich kultury, nikoliv jen jako parciální tradice. Nutně však tato kritika nemusí oponovat androcentrickému zřízení společnosti. Současně se totiž FGMC může instrumentalizovat jako „prostředek vymezení se vůči koloniální moci a postupující westernizaci“ (str. 27). Paradoxem pak je, že Khady i Waris Dirie promlouvají o svých zkušenostech s FGMC až tehdy, kdy se usadí právě na západě.

V tomto ohledu bych pak diplomantku vyzvala, aby u obhajoby tuto diskrepanci tematizovala. Jakou reprezentaci svých domovů autorky vlastní promluvou kreslí a jak se v opozici k tomu jeví západ? Nevztírá se nám zde nevyhnutelně orientalistický diskurs jako jediný možný, kterým dokážeme o dané situaci uvažovat? Lze toto překonat a daří se to autorkám svědeckých textů?

Diplomová práce pracuje s rozsáhlým bibliografickým aparátem a je prostá formálních pochybení, což nebývá pravidlem. Trpí však jistou schematičností (např. v bodech jmenované formy odporu proti FGMC, str. 93-94; klasifikace typů FGMC a její následky, str. 17-20) a místy nadměrnou deskripcí (příliš rozsáhlé citace ze zповědí autorek), což jde mnohdy na úkor hloubky vlastní genderové a/nebo postkoloniální analýzy.

Jako vedoucí práce bych ráda závěrem vyzdvihla posun ve vnímání female genital mutilation/cutting, jež se u diplomantky v průběhu výzkumu postupně odehrával. Od postoje, který bych v samém úvodu diplomních seminářů označila za mírnou fascinaci tématem či v kontextu postkoloniálních studií za mírně exotizující pohled (jež není v tomto ohledu nijak neobvyklý), se studentka poctivým vyjednáváním formulací a usilovnou prací na jednotlivých draftech práce dobrala vyváženého (byť místy deskriptivního) akademického textu, který dokáže zohlednit heterogenní a nezřídka konfliktní „čtení“ FGMC v komunitě feministické, postkolonialistické či kulturně relativistické, kdy právě ženská infibulace demonstruje ambivalentní a mnohvrstevnatou problematiku (s)kloubení agendy lidských práv a práv kulturních. Postupný příklon ke komplexnímu uchopení tématu v průběhu diplomních seminářů tedy hodnotím pozitivně. Přestože se práce nerodila hladce, oceňuji Olžinu usilovnou práci a výdrž a současně oceňuji, že práci obětovala své maximum. Text tak rozhodně splňuje požadavky kladené na magisterské diplomové práce.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou lepší „velmi dobře“.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze 29.8.2014